

LAND VAN DADELS EN PRINSEN

Frank Nellen

*Land van dadels
en prinsen*

Roman

HOLLANDS DIEP

AMSTERDAM

2019

© Frank Nellen, 2019
© Nederlandse uitgave: Hollands Diep, Amsterdam 2019
Omslagontwerp: Beeldzorg, Antwerpen
Typografie: Crius Group, Hulshout
Foto auteur: © Jan Reinier van der Vliet

ISBN 978 90 488 4867 6
ISBN 978 90 488 4868 3 (e-book)
NUR 301

www.hollandsdiep.nl
www.overamstel.com

OVERAMSTEL
uitgevers

Hollands Diep is een imprint van Overamstel Uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden.

Niets uit deze uitgave mag worden veeleelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Mieke
Voor Annieke

‘De mensheid is een aan een plaag grenzend natuur-
verschijnsel wier bestaan eventueel gerechtvaardigd kan
worden door de spaarzame momenten waarop liefde – échte
liefde – opflakert in haar gelederen.’

Dr. Rudolph Jarriers in *Sozialphilosophische Überlegungen zur
organischen Existenz* (1927)

‘From the beginning of Western speculation about the Orient,
the one thing the Orient could not do was to represent itself.’

Edward Said in *Orientalism* (1978)

Hoofdstuk 1

Tulard, 2019

Om Tulard heen roepen voorbijgangers in hun telefoons dat ze nog leven, dat ze naar huis komen. Het is druk in de Rue Royale. Een jonge vrouw botst tegen hem op. Hij wil zich verontschuldigen, maar ze is alweer verdwenen. Achter hem zegt iemand dat die klootzakken het alweer geflikt hebben.

De stad is als een mierenhoop waar iemand tegenaan heeft geschopt. Iedereen beweegt, wil ergens anders zijn. Rusteloze blikken, verplaatsing als middel tegen de doodsangst. Tulard is de straten nu alweer moe. Liever was hij in zijn leunstoel blijven zitten, omringd door zijn boeken.

Zonder zijn pas te vertragen kijkt hij omhoog naar de donkere lucht, voorbij de uithangborden en neonreclame. Door het straatlicht zijn de sterren niet te zien. Alsof het heelal ophoudt bij de dakgoten en gevelspitsen.

Op de Place de la Madeleine daalt Tulard de trappen af naar het metrostation. Een menigte komt hem vanuit de diepte tegemoet. Hij drukt zichzelf tegen de wand. Mensen hijgen en slaan treden over. Ze lijken net prooidieren, denkt hij. Vluchtend voor een gevaar dat ze nauwelijks bevatten.

Wanneer de stroom is uitgedund, daalt Tulard verder af. De

treden zijn bezaaid met koffiebekers, verpakkingen, verfrommelde kranten. In de voetgangerstunnel zit een dakloze tegen de betegelde wand. Zijn handen rusten op de hals van een lege wijnfles. Naast hem liggen doorzichtige plastic tassen gevuld met doeken, petflessen en andere rommel. De man grijnst, twee tanden steken als roestige bouten uit zijn mond. Hij maakt geen aanstalten om in beweging te komen. De enige die nog bij zijn verstand is, denkt Tulard.

Voor het perron staat een metro. Tulard loopt de eerste wagon in. Terwijl de schuifdeuren zich achter hem sluiten en de metro in beweging komt, roept de machinist om dat hij niet verder zal rijden dan station Grands Boulevards. De wagon is bijna leeg. Telefoons liggen doelloos in de handen van de overgebleven reizigers, die gespannen om zich heen kijken. Niemand zegt iets.

Tulard sluit zijn ogen en luistert naar het geluid van een voorwerp dat ergens over de vloer van de wagon rolt. De mensen zijn achterlijk, denkt hij. De kans dat ze omkomen is verwaarloosbaar. Ook nu, in Parijs. Miljoenen mensen, hooguit een handjevol doden.

Op het station Grands Boulevards staan de roltrappen stil. Samen met andere reizigers beklimt Tulard de treden. Bij de uitgang van het metrostation kijkt hij om zich heen. Verderop waait een krant over de keien. Een auto staat met knipperende alarmlichten op de stoep. Een portier staat open, de bestuurder is nergens te bekennen.

Tulard loopt in de richting van de Rue La Fayette. Voor een café blijft hij staan. De barman is bezig af te sluiten en plaatst de krukken met hun voorste poten over de voetreling. Achter hem hangt een televisiescherm. Cursieve kopteksten. *Een aan-*

slag op het politiekantoor aan de Rue aux Ours. Vier doden. Een dader met een Algerijnse achtergrond. De nieuwslezeres houdt haar hoofd schuin en legt een wijsvinger op haar oortje. Het beeld verspringt naar een overheidsgebouw met een betegelde voorgevel. Tulard herkent het politiekantoor. Zwaarbewapende agenten op de stoep. Bivakmutsen, glinsterende glasscherven aan hun voeten. Op het asfalt twee politieauto's met daartussen rood-wit afzetlint.

Onderaan in beeld glijdt tekst voorbij: *20:03u, de eerste schoten.* Tulard kijkt op zijn horloge. Bijna anderhalf uur geleden.

20:19u, het arrestatieteam arriveert in de Rue aux Ours.

20:32u, bestorming van het politiekantoor.

20:41u, de dader wordt ingerekend.

Naar hem zal ik wel op weg zijn, denkt Tulard. Hij loopt door. Aan het eind van de straat slaat hij de Rue Richer in. Voor hem loopt een stelletje. De jongen pakt het meisje bij de hand. Ze steken over. Een automobilist toetert, het meisje steekt haar middelvinger op.

Even later komt Tulard uit op de Rue la Fayette. Hij houdt zijn pas in. Links van hem ziet hij de stompe torens van de Saint-Vincentkerk. Twee straten verderop, vlak bij het Gare de l'Est, ligt het gebouw waar hij ooit zijn praktijk had.

Sinds de dood van Simon is hij nauwelijks meer in deze buurt geweest. Hij herkent gevels, een paar uithangborden, muren van donker natuursteen. Herinneringen komen boven, beelden uit jaren die verraderlijk soepel voorbij zijn gegleden. Alles wat destijds schuurde, had hij niet opgemerkt.

Tulard wil niet aan Simon denken. De stad ligt overhoop, er is werk te doen. Hij moet rapporten uitwerken. Misschien brengen ze nog anderen binnen. Handlangers, familieleden. Hoe dan

ook gaat het een lange nacht worden. Sinds de aanslagen van 2015 slaapt Parijs niet meer op zulke dagen. Alles ratelt door, iedereen blijft wakker. De stad verliest haar verstand.

Het is bijna tien uur wanneer Tulard de Boulevard de la Chapelle bereikt. Het huis van bewaring, gevestigd in een voormalig gerechtsgebouw, ligt een paar straten verderop. Er staat een harde wind, de schaduwen van de honingbomen grijpen wild om zich heen.

Er klinkt rumoer, een zacht geruis langs de gevels. Achter hem schreeuwt iemand, maar hij kijkt niet om. Twee mannen gekleed in capuchontruien knielen in het licht van een lantaarnpaal. Een van hen haalt spuitbussen uit een rugzak en zet ze op de stoeprand. De ander slaat met korte tussenpozen zijn handen tegen elkaar, alsof hij zijn bloedsomloop op gang wil houden.

Tulard loopt met een boog om de twee heen en slaat de hoek om. De Rue de Dalhem is gevuld met betogers. Opgeheven vuisten, een gerafelde tricolore, spandoeken die boven de menigte uitsteken. De oproerpolitie staat in gelid onder aan de trappen van het huis van bewaring. Agenten halen uit met hun wapenstokken. De aan de gevel bevestigde schijnwerpers leggen de straat in een helder licht.

Tulard worstelt zich tussen de betogers door. Hoe verder hij komt, hoe dichter ze op elkaar staan. Hij drukt zijn aktetas tegen zijn borst. Lichamen omsluiten hem, duwen hem heen en weer. Hij voelt ademtochten in zijn nek, handen in zijn rug. Even heeft hij het gevoel dat hij niet meer kan ontsnappen en dat hij eindelijk zal worden meegevoerd door de menigte. Dan staat hij in de smalle strook niemandsland vóór het kordon. Hij is buiten adem. Een politieman zet zich schrap en brengt zijn wapenstok omhoog. Op dat moment schreeuwt de brigadier boven aan de

trappen. De rij wijkt een halve meter, Tulard stapt naar voren. De brigadier daalt de trappen af, schuift het vizier van zijn helm naar achteren en trekt Tulard achter het kordon.

‘Wat moet je?’

‘De onderzoeksrechter heeft me opgeroepen,’ antwoordt Tulard. ‘Ik ben de gerechtspsychiater.’

‘Laat je pas zien.’

Tulard pakt zijn portemonnee. De brigadier bekijkt zijn pas en duwt hem de trappen van het huis van bewaring op. Tulard hijgt, zijn haar hangt voor zijn ogen. Hij werpt een blik achter zich en kijkt in de ogen van een schreeuwende betoger, vlak voordat die een klap met een wapenstok krijgt. Het is de eerste keer dat Parijs zo reageert. Woede, protest – maar waartegen in godsnaam?

Voorbij de dubbele eikenhouten deuren geeft Tulard zijn pas af. Zijn aktetas gaat door de scanner, zichzelf door het poortje met metaaldetectie. Dan staat hij in de hal, een grote, hoge ruimte die wordt afgeschermd door natuurstenen kruisgewelven. Links van hem valt zwak licht door de deuropeningen van de voormalige rechtszaal, die nu in gebruik is als rustplaats voor rechercheurs en politie-eenheden. Het is stil, van de drukte buiten is niets te horen.

Tulard pakt zijn aktetas van de loopband en passeert de breed uitlopende trap in de hal. Op de onderste trede zit een agent. Bloed loopt van zijn voorhoofd. Een verpleger schijnt met een zaklamp op zijn gezicht en onderzoekt de wond. De agent vloekt, zijn stemgeluid weergalmt tussen de pilaren en gewelven. Een wapenstok ligt aan zijn voeten, op de marmeren tegels, omringd door druppels bloed.

Voorbij de trap slaat Tulard de gang in. Aan zijn rechter-

hand liggen de kantoorruimtes van de recherche, die al sinds hij zich kan herinneren een afgesleten indruk maken. De beige verf op de muren bladdert af, het meubilair is oud en duidelijk bijeengeraapt uit de kelders van andere afdelingen binnen het ministerie. Alleen de gestucte sierprofielen en plafondrozetten herinneren aan de vroegere grandeur van het voormalige gerechtsgebouw. Het is druk in deze vleugel, rechercheurs rennen heen en weer. Telefoons rinkelen, uit de kamer van de luitenant klinkt een onverstaanbare kreet.

In het voorportaal van het cellencomplex geeft Tulard zijn aktetas af. Hij pakt een notitieblok en een potlood uit de plastic bakjes. De traliedeur schiet uit het slot, de bewaker gebaart hem naar binnen te gaan. Op het einde van de gang daalt Tulard de wenteltrap af. Hij komt niet graag in dit deel van het huis van bewaring, dat nog stamt uit de tijd van het Tweede Keizerrijk. De ruimtes zijn klein, er hangt een muffe lucht. De rode bakstenen en oude metalen celdeuren zijn benauwend, alsof je je in een mijngang bevindt die elk moment kan instorten.

Aan het einde van de cellengalerij, voor de gietijzeren deur van de verhoorkamer, staat Leguay, de onderzoeksrechter. Zijn massieve lichaam werpt een langgerekte schaduw op de vloer. Zweet glinstert op zijn hoofd. Hij is verdiept in een dossier dat hij vlak onder zijn neus houdt.

Tulard loopt naar Leguay toe en groet hem. De onderzoeksrechter kijkt op. 'Ah, Tulard.'

'Ik ben zo snel mogelijk hierheen gekomen.'

'Goed. Hoe is het boven op straat? Nog steeds chaos?'

'Ja. Overall betogers. De oproerpolitie staat in gelid voor de ingang. Wat is er aan de hand?'

Leguay zucht. 'Iemand bij de recherche heeft gelekt.'

'Gelekt?'

'Ja. Dat we de verdachte van de aanslag hier vasthouden. De betogers eisen hem op, zodat ze hem kunnen lynchen, ofzo.'

‘Dat meen je niet.’

‘Toch wel. Ze willen vergelding.’

‘Vergelding waarvoor?’ vraagt Tulard.

‘Nou, voor de dood van luitenant Doriot.’

‘Wat? Is luitenant Doriot omgekomen?’

‘Wist je dat nog niet?’ De onderzoeksrechter wijst met zijn duim naar de verhoorkamer achter zich. ‘Die Algerijn daar is met een handwapen het politiekantoor binnengewandeld en in één rechte lijn naar de werkkamer van Doriot gegaan. Daar heeft hij hem geëxecuteerd. Een kogel door zijn voorhoofd, terwijl hij achter zijn bureau zat.’

Tulard wrijft over zijn kin. Het hoofd terrorismebestrijding in Île-de-France, doodgeschoten door een terrorist. Doriot was de man die enkele jaren terug een gijzeling in de minimarkt in Aubervilliers had beëindigd door naar binnen te lopen en de Tunesische gijzelnemer neer te slaan met een fles Franse wijn die hij van de schappen had gepakt. Met de man in de houdgreep liep hij naar buiten, waar een toegesnelde journalist een foto nam die Doriot onsterfelijk zou maken. Hij staat er kaarsrecht op, een geruststellende glimlach om zijn mond, zijn achterovergekamde haar nog keurig in model. Hij tuurt in de verte, voorbij de fotograaf, alsof hij onder de avondzon een beter Frankrijk ziet liggen. De strijkvrouwen van zijn smetteloze, lichtblauwe politieoverhemd lopen over in het verwrongen gezicht van de gijzelnemer, die recht in de lens kijkt en door Doriot's houdgreep nauwelijks adem lijkt te kunnen halen. De foto haalde de voorpagina van *Le Monde*, de *Frankfurter Allgemeine*, *The Guardian* en vele andere kranten. Vrijwel unaniem werd Doriot neergezet als de man die Parijs na de zoveelste terreurdaad eindelijk haar weerbaarheid had teruggegeven. *Parijs slaat terug met Doriot. Doriot houdt Frankrijk overeind. Zij hebben haat, wij Doriot.* Hij werd vergeleken met Hugo de Payns, maarschalk Ney, zelfs met De Gaulle. Daags na de

gijzeling schoof hij aan bij praatprogramma's, waar hij vertelde over zijn optreden dat door doodnormaal plichtsbesef zou zijn ingegeven. Hij was bescheiden, nam met beleefde knikjes complimenten in ontvangst. De meeste Parijzenaren zouden net zo gehandeld hebben, zei hij, als ze geweten hadden dat er een kind onder de gijzelaars was. Interviewers en reporters benaderden zijn rijzige gestalte met een houding waar de verering vanaf droop. Een bekende presentatrice die tegenover hem zat had zichtbaar moeite om haar aanbidding te verhullen; tussen de vragen door legde ze haar hand op zijn onderarm, en wanneer hij haar aankeek sloeg ze als een tiener haar ogen neer. Een week na zijn ingrijpen legde de president, omringd door cameraploegen, een bezoek af aan Doriot's werkplek om hem het officierskruis van het Legioen van Eer op de borst te spelden. Hij ontving een eredoctoraat van de Sorbonne en mocht aanschuiven bij zakendiners met ministers, CEO's en rechters van het Hof van Cassatie. Een paar weken later werd hij, ondanks voorzichtig protest van enkele oudgedienden, benoemd tot hoofd terrorismebestrijding in Île-de-France. Op die manier werd hij opgenomen in de bovenlaag van de hoofdstad, de kring waarbinnen macht en geld als glimmende druppels kwik samenvloeien, en waarbinnen hooguit nog een etherische voeling bestaat met het leven op straat. En net als het volk van de straat, zag die klik van hooggeplaatsten en arrivés Doriot als een verlosser, of in elk geval als een beschermheilige, want in hun ogen was hij opgewassen tegen de niet-afflatende terroristische dreiging. Hij had bewezen dat hij wist om te gaan met de onberekenbare salafisten die met bosjes in de voorsteden van Parijs werden gekweekt. Hij had zich nooit laten vervoeren in een geblindeerde limousine, hij had zijn dagen niet doorgebracht aan mahoniehouten bureaus of in businessclass ligstoelen. Nee, in hun verbeelding reed hij met open raam door de banlieues en keek hij immigranten zonder schroom in de

ogen. Hij greep ze bij de keel nog voordat ze hun hatelijke gedachten hadden kunnen omzetten in terreurdaden. Doriot was het antwoord waarin het land wilde geloven. Dat de Tunesische gijzelnemer een verwarde achttienjarige scholier was geweest die nooit een werkelijk gevaar had gevormd met het keukenmes in zijn bevende hand, leek niet van belang.

Nu is Doriot dood. En kennelijk is hij een martelaar voor wie de Parijzenaren de straat op gaan. Dit keer geen anonieme burgers die zijn omgekomen, maar de hoop van de stad, samengebald in die ene persoon, die fiere luitenant van de politie.

De onderzoeksrechter pakt Tulard bij zijn arm. ‘Luister eens, we hebben de Algerijn nog niet aan de praat. Hij laat niks los. Ik kan je dus nog niet bij hem laten.’

‘Oké. Wanneer verwacht je klaar met hem te zijn?’

‘Geen idee. Eerlijk gezegd denk ik dat het nog wel even duurt voordat hij breekt. Misschien in de vroege ochtend. Dan kun je bij hem.’

‘Goed. Laat je me weten wanneer het zover is? Ik ben in mijn werkkamer.’

‘Zal ik doen. Wil je hem alvast zien?’

Even twijfelt Tulard. Eigenlijk wil hij weg, naar zijn werkkamer op de bovenste verdieping. Maar dan valt zijn blik op de roestige, gietijzeren deur van de verhoorkamer. Achter die deur bevindt zich iets wat hem aantrekt, op een haast fysieke manier. Het is een vaag onheil dat niets met de aanslag te maken heeft, maar juist op hemzélf betrekking heeft – en dat laatste maakt hem nieuwsgierig.

‘Ja, ik wil hem wel zien.’

De onderzoeksrechter knikt en gaat hem voor in de ruimte naast de verhoorkamer. Tulard zet drie stappen en blijft staan. Achter het spiegelglas, aan de tafel in de felverlichte verhoorkamer, tegenover twee druk gebarende chercheurs, zit iemand

die hij kent. Die felle, groene ogen, dat hoekige gezicht. Geen twijfel mogelijk. Hij is ouder geworden, maar het is dezelfde persoon.

Het is Youssef, de beste vriend van zijn zoon Simon.